

Reforma zemědělské politiky

Vláda bude usilovat o vyvážený rozvoj venkova s cílem podpory zaměstnanosti a podnikání, zejména s využitím evropských fondů. Využije plně svých možností k podpoře života mladých lidí na venkově a použije finanční nástroje k urychlení generační výměny v zemědělství.

Programové prohlášení vlády

Petr Gandalovič: *Naše politika je jiná než našich předchůdců. Nepodléháme agrární lobby, jde nám nejen o rozvoj zemědělství, ale především života na venkově.*

Motto: Venkov, nejlepší místo pro život i podnikání.

Zemědělská politika státu bude do budoucna vycházet ze změněného přístupu k oběma hlavním pilířům. Těmito pilíři jsou politika státu vůči všem oblastem domácího zemědělství a venkova a zemědělská „zahraňní“ politika, vyplývající z členství České republiky v Evropské unii.

Základním cílem domácí zemědělské politiky státu musí být vyvážená podpora zvyšování konkurenceschopnosti zemědělské produkce jako takové a zároveň růstu kvality života na našem venkově. Vláda hodlá vytvářet a rozvíjet prostor k naplnění nových rolí resortu, jako je podíl zemědělství na naplňování veřejného zájmu při hospodaření v krajině stejně jako využití obnovitelných zdrojů energie.

Vláda i ministerstvo zemědělství nebudou podléhat nesystémovým požadavkům agrární lobby a nejrůznějších zájmových skupin. Takové požadavky jsou mnohdy pochopitelné, vyplývají ale především z aktuálních a většinou krátkodobých problémů na trhu. Plněním nesystémových požadavků se však zemědělství ani český venkov k vytyčeným cílům nepřiblíží.

I.

Kvalita života na venkově: péče o krajinu a kvalitní potraviny

Foto 1a 1b

Zatrávněná údolnice, k. ú. Dušejov, okr. Jihlava

Jedná se o jednoduché protierozní opatření spočívající v zatrávnění příslušné části orné půdy „údolnice“ zabraňující erozním projevům.

Zvýšení kvality života na venkově, péče o krajinu a kvalitní potraviny

Náš cíl:

- vytvářet přívětivý venkov, kde existuje rovnováha mezi zdravou produkcí ekonomicky stabilních zemědělských farem a všemi dalšími požadavky na funkci krajiny.
- krajina prostupná, malebná a vhodná pro kvalitní život i odpočinek. Chceme české krajině vrátit prvky, které v ní měly až do období násilných změn v době kolektivizace po staletí své místo.
- výrazné snížení rizik vodních a větrných erozí a podpora takových zemědělských technologií, které povedou k prevenci klimatických rizik, například povodní.
- posílit infrastrukturu obcí. Využijeme k tomu Program rozvoje venkova, a to už v letošním roce.
- udržet dostatek kvalitní vody v přirozeném prostředí. V příštích sedmi letech chceme do krajiny investovat 5,1 miliard korun.
- podpořit produkci typických českých a moravských potravin a biopotravin. Musí být kvalitní a bezpečné a spotřebitelé musejí mít možnost identifikovat jednotlivé výrobky až ke konkrétnímu zvířeti či farmě.
- podpořit konzumaci domácích sladkovodních ryb a zvýšit tak tržní možnosti českých rybářů. Využijeme k tomu evropské fondy.

Kvalita života na venkově: péče o krajinu a kvalitní potraviny

Pomáháme vytvářet přívětivý venkov, kde existuje rovnováha mezi zdravou produkcí ekonomicky stabilních zemědělských farem a všemi dalšími požadavky na funkci krajiny.

Venkov a krajina potřebují nejen finance, ale také zájem a aktivitu těch, kteří zde žijí, bydlí, podnikají a hospodaří. Venkovská krajina musí být přívětivým místem pro kvalitní život i odpočinek. Naším cílem je krajina prostupná, malebná, s prvky, které v ní měly po staletí nezastupitelné místo, až do období násilných změn provázející kolektivizaci zemědělství. Program rozvoje venkova proto v roce 2008 využijeme k posílení infrastruktury obcí, ale též k novým opatřením zaměřeným na péči o krajinu.

Krajina musí být místem, ve které dokážeme udržet dostatek kvalitní vody v přirozeném prostředí. Značná část území ČR je zásobárnou vody a rozvodnicí řek, tekoucích do více moří. Kvalita vod na českém území se přenáší přes hranice. Připravujeme opatření a programy, které umožní, aby bylo české zemědělství výrazněji a jednoznačněji orientováno na přirozené udržení vody v krajině a napomáhalo udržovat stav a kvalitu vod.

V loňském roce Program rozvoje venkova pomohl nastartovat nové podnikání 200 mladým sedlákům. V letošním roce opět počítáme s přibližně 230 miliony korun na tuto oblast. Tento program nám pomůže v průběhu sedmi let směřovat podpory do tradičních podnikatelských struktur na venkově, do rodinných statků.

Zrychlujeme tempo pozemkových úprav v krajině. 788 dokončených katastrálních území, 1000 km cest, 500 ha vodních ploch, 1400 ha travnatých pásů zabraňujících erozi. Začátek sedmiletého období, během kterého na pomoc české krajině využijeme 5,1 miliard korun.

Ke kvalitnímu životu patří kvalitní a bezpečné potraviny. Budeme více podporovat typické české a moravské regionální potraviny a pomocí zavedených značek jako je KLASA či ZLATÁ SALIMA usilovat o jejich popularizaci. Zasadíme se o další rozvoj bioprodukce a výroby biopotravin z českého ekologického zemědělství. Nově se prostřednictvím evropských fondů budeme snažit podpořit konzumaci domácích sladkovodních ryb a rozšířit tak tržní možnosti českých rybářů.

Za velmi důležitou považujeme přípravu podmínek pro malé konkurenceschopné subjekty, které dovedou nabízet kvalitní produkty přímo na farmě. Připravíme změny v legislativě, které tento záměr umožní. Hlavním a společným jmenovatelem všech těchto opatření bude vždy bezpečnost a kvalita potravin, stejně jako ochrana a informovanost spotřebitele, podpořená možností identifikovat potravinářský výrobek až ke konkrétnímu zvířeti či farmě.

III.

Podnikání v zemědělském sektoru

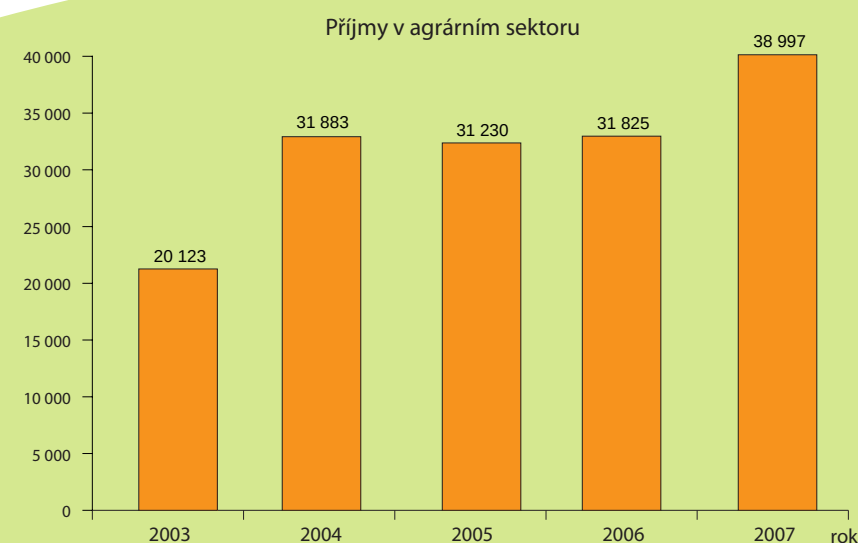

Foto 1 ↑

Důchod z faktorů – v běžných cenách daného roku
(zdroj: Souhrnný zemědělský účet od ČSÚ)

Podpora konkurenceschopnosti a omezení byrokracie v podnikání

Náš cíl:

- podpora konkurenceschopnosti všech forem a typů zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- snížit administrativní a byrokratickou zátěž zemědělských podnikatelů. Prověříme všechny národní i evropské dotační tituly a zaměříme se na maximální omezení administrativních požadavků.
- usnadnit nové generaci zemědělců vstup do podnikatelského prostoru a rozvíjet potenciál podniků na bázi rodinných farem.
- umožnit českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI co možná nejširší elektronickou komunikaci s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- podpořit výrobu energie z obnovitelných zdrojů, zejména však z nepotravinářských surovin a jinak nevyužitelných odpadů.
- privatizovat takové společnosti, které neplní veřejnou funkci. Chceme, aby takové společnosti měly ujasněnou právní a majetkovou formu, neboť právě ta je základním předpokladem pro transparentní a úspěšnou privatizaci.

Foto 2 ↑

Podpoříme konkurenceschopnost v zemědělském podnikání.

Podnikání v zemědělském sektoru

Reálné příjmy ze zemědělství v České republice rostly téměř nejvíce v rámci celé EU. Hospodářská situace se pro naše zemědělce se po vstupu do EU i přes pesimistické scénáře významně zlepšila. Celá řada produktů má díky Společné zemědělské politice Evropské unie zaručený garantovaný odbyt a vyšší ceny, než je cena na světových trzích. Navíc roste výše dotací. Prudký nárůst poptávky na světových trzích v loňském roce způsobil strmý nárůst cen. S výjimkou produkce jatečných prasat, kde cena v druhé polovině roku klesala pod výrobní náklady, prožívali zemědělci v odbytu svých výrobků jedno z nejpříznivějších období.

Budeme klást důraz na posilování diverzifikaci činnosti statků, aby zemědělský podnikatel omezoval rizika zemědělské činnosti rozložením svých příjmů i z oblasti mimo konvenční zemědělství. To je z oblasti služeb, drobných výrob apod. Tuto diverzifikaci také podporujeme prostřednictvím investičních podpor.

Jedním z mnoha faktorů, které vyvolaly prudký růst potravin, je celosvětový trend uplatnění typických potravinových surovin (pšenice, kukuřice) pro výrobu energií, jako náhrada za snižující se zásoby ropy, uhlí a zemního plynu. Přestože to není jediná příčina růstu cen, dbáme na to, aby výroba energie z obnovitelných zdrojů přednostně využívala nepotravinové suroviny, případně nevyužité rostlinné zbytky, jakými je například sláma.

Vstupem do EU získala Česká republika příležitost stát se aktivním spoluvůrcem evropské politické agendy. V rámci jednání na evropské úrovni prosazujeme snižování všech omezení, kvót a obchodních bariér, které negativně dopadají na naše producenty a jsou umělými překážkami jejich přirozeného rozvoje.

Na národní úrovni podnikáme kroky ke snižování byrokratické a administrativní zátěže zemědělských podnikatelů. Prověříme všechny národní i evropské dotační tituly a zaměříme se na maximální omezení administrativních požadavků, které zatěžují naše zemědělce. V rámci projektu e-AGRI umožníme zemědělským podnikatelům co možná nejširší elektronickou komunikaci s úřady státní správy v resortu zemědělství. Učiníme jasná opatření, aby byrokracie nepřekážela rozvoji podnikatelských iniciativ zemědělce.

Ministerstvo zemědělství se v řízení společností, kde vykonává funkci zakladatele, respektive vlastní akciový podíl, musí chovat jako řádný vlastník. Stanovujeme jasné a vyhodnotitelné cíle finančního plánování, vodohospodářské cíle pro povodí, výsledky v plemenářské činnosti hřebčínů. Společnosti, které neplní veřejnou funkci (správa kulturního dědictví, činnosti významné národohospodářské povahy, apod.) je nutné dovést k privatizaci. Základním předpokladem pro transparentní privatizaci s nejvyšším přínosem pro stát, je ujasněná právní a majetková forma privatizované společnosti. Jinak hrozí, že bude negativně ovlivněna cena prodeje.

Půda: narovnání vlastnických vztahů k půdě

Komplexní pozemková úprava (řeší celý katastr ve všech aspektech t.j. digitální kat. mapa, vlastnictví, erozi, ekologii, cestní síť atd..)

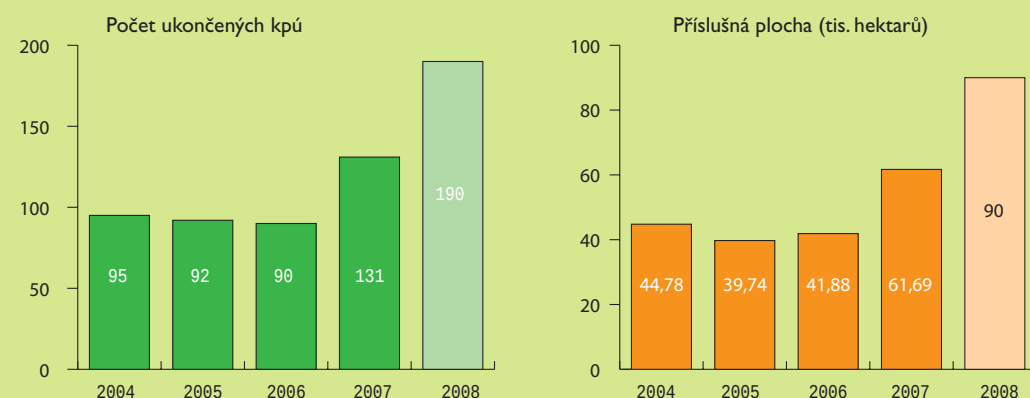

Foto 1 ↑
Pozemkové úpravy v roce 2008 (graf meziročního nárůstu)

Narovnání vlastnických vztahů k půdě

Náš cíl:

- obnovit historické hranice pozemků tak, abychom jejich právoplatným vlastníkům s nimi umožnili svobodně a odpovědně nakládat. Chceme narovnat vztah vlastníků a uživatelů pozemků a zvýšit prestiž vlastnictví jako takového.
- obnovit staré cesty s alejemi, vrátit vodu do přirozených toků, obnovit malé rybníky. Obnovení přístupu k půdě vnímáme jako základní předpoklad rozvoje venkova.
- prosadit zákon, který umožní navrácení majetku v hodnotě 12 miliard korun všem, kteří mají své právoplatné podíly v transformovaných zemědělských podnicích.
- spravedlivé vypořádání státu s těmi, kdo často nedobrovolně odevzdali svůj majetek někdejšímu družstvu a nyní už 18 let čekají na spravedlnost.
- dokončit vypořádání všech nároků v roce 2011.

Foto 2 ↑
Zasadíme se o nápravu křivd z minulosti.

Půda: narovnání vlastnických vztahů k půdě

Více než dva miliony občanů České republiky vlastní zemědělsky využívané pozemky. Jen nepatrný zlomek této skupiny na svojí půdě hospodaří. Všechny ostatní spojuje společný problém – jejich pozemek je nepřístupný, leží uprostřed zceleného lánu, staré cesty zmizely. Pozemky nemají v krajině své historické hranice. To všechno brání tomu, aby vlastník mohl se svým majetkem svobodně nakládat. Nájemní vztahy se zemědělci nejsou vždy rovnoprávné.

Kolektivizace po roce 1948 zmrzčila tvář venkova i vztahy mezi jeho obyvateli. Podporujeme urychlení pozemkových úprav. Chceme vrátit krajině co do ní patří – obnovit staré cesty s alejemi, vrátit vodu do jejich přirozených toků, obnovit malé rybníky. Ukázat vlastníkům jejich kus země. Přístupnou, živou krajinu a narovnání práv vlastníků půdy vnímáme jako základ pro rozvoj venkova.

Posilujeme roli Pozemkových úřadů ve všech regionech a na centrální úrovni. Ukázalo se, že sloučení se Zemědělskými agenturami, které proběhlo v minulosti, zpomalilo jejich práci a nebylo funkční. Naším úkolem je využít stoprocentně finanční zdroje ve výši 2 miliard ročně, které průběžně navyšujeme, na co nejrychlejší pozemkové úpravy.

Osmnáct let po revoluci je stále více přes 100.000 oprávněných osob, které mají své právoplatné podíly v transformovaných zemědělských podnicích. Máme připravený zákon, který majetek v hodnotě 12 miliard pomůže vrátit těm, kteří do bývalých družstev – většinou nedobrovolně – odevzdali majetek nebo zde po dlouhá léta pracovali. Nedokážeme a nechceme se smířit s tím, že se mnozí z našich starých spoluobčanů dosud nedočkali spravedlivého vyrovnání a odcházejí z tohoto světa s pocitem nenapravených křivd.

Zasadíme se o dokončení prodeje státní půdy, vyřešení problematiky restitučních náhrad a přidělů. Ve správě Pozemkového fondu ČR stále zůstává 350 tisíc ha zemědělské půdy. Vytváříme rovné a průhledné podmínky soutěže pro její prodej uživatelům a intenzivně pracujeme na dokončení restitucí. Vše směřujeme k tomu, aby v roce 2011 bylo vše uzavřeno a Pozemkový fond, 22 let po pádu komunistického režimu, dokončil vypořádání všech nároků.

IV.

EU: Jakému zdraví se těší společná zemědělská politika?

Foto 1 ←

České zemědělství si na konci roku 2007 připsalo úspěch v případě reformy společného trhu s vínem, návrh ČR přiznává tři miliony eur pro rok 2009 a více než pět milionů eur v roce 2015. Zachována zůstane i možnost doslazování sacharózou.

Foto 2 ←

ČR podporuje postupné navýšení mléčné kvóty a její liberalizaci.

Liberální, ale spravedlivé pojetí zemědělské politiky EU

Náš cíl:

- nekompromisně poukázat na obrovské množství regulací, které se za 50 let existence společné zemědělské politiky nashromáždily a které nepřijatelným způsobem omezují aktivity zemědělců a venkova nejen v České republice.
- podstatně zjednodušit pravidla spojená se zemědělským podnikáním a tím snížit její administrativní nároky.
- hájit pragmatická a liberální stanoviska a prosazovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu. Chceme usilovat o nastavení rovných podmínek financování zemědělství pro všechny členské státy Unie, neboť jen nediskriminační přístup chápeme jako skutečně liberální.
- postupné snižování podílu zemědělské politiky na výdajové straně evropského rozpočtu. Budeme usilovat o snížení objemu přímých plateb ve prospěch rozvoje venkova, výzkumu a vzdělávání a diverzifikaci do nezemědělských činností.
- rozvíjet vzrůstající renomé České republiky coby důvěryhodného a sebevědomého partnera realistickou a praktickou politikou na půdě Evropské unie.

EU: Jakému zdraví se těší Společná zemědělská politika?

V každodenní praxi prosazujeme, aby byla česká politika na půdě EU důsledně realistická, praktická a střídavá. Rok 2007 několikrát ukázal, že tento přístup přináší úspěchy a je doprovázen vzrůstajícím renomé ČR coby důvěryhodného a sebevědomého člena Unie.

Zemědělská politika je nejstarší politikou EU. Národní státy, a především samotní zemědělci, jsou vystaveni obrovskému množství regulací, které se za padesát let její existence nashromáždily. Rok 2008 před nás klade velké cíle: v EU proběhne „zdravotní prohlídka“ Společné zemědělské politiky (tzv. „health check“), která prověří dosavadní způsob fungování a financování zemědělské politiky.

Jsme jedním z 27 států Unie, které určují pravidla hry. V rámci „zdravotní prohlídky“ budeme hájit pragmatická, liberální stanoviska a prosazovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu. Budeme bojovat o nastavení rovných podmínek financování zemědělské politiky pro všechny členské státy EU, neboť jen nediskriminační přístup chápeme jako skutečně liberální. Budeme prosazovat, aby budoucí evropská zemědělská politika obsahovala co nejméně zbývajících ochranných opatření. Současně se zasadíme o zjednodušení pravidel Společné zemědělské politiky, a tedy o snížení administrativních nároků kladených na zemědělce.

Budeme navrhopvat snižování nákladů na evropské zemědělství po roce 2013. V diskusi o budoucím modelu evropského zemědělství chceme na jedné straně prosazovat snižování dotací (tzv. přímých plateb) a na straně druhé větší využití finančních prostředků na rozvoj venkova, péči o krajinu, vzdělávání, výzkum, diverzifikaci do nezemědělských činností a obecně zkvalitnění života na venkově.

Předsednictví je pro nás obrovská výzva. Poprvé v historii budeme předsedat Unii, koordinovat, řídit a spolu-vytvářet její zemědělskou politiku. To klade nesmírné nároky jak na celou administrativu a její přípravu, tak na schopnost prosadit na evropské půdě své priority. Priority českého předsednictví budou zaměřeny na posilování politiky rozvoje venkova a politiky kvality (ochrana spotřebitele, značení potravin, chráněné názvy atd.) či nové vymezení oblastí, jež jsou pro hospodaření méně příznivé (tzv. LFA).

Polovina výměry zemědělské půdy se v ČR nachází v oblastech, které jsou podhorské, málo osídlené či jinak znevýhodněné. Zemědělci v těchto oblastech nemohou dosahovat stejných hospodářských výsledků jako v úrodných částech republiky. Evropská komise již v roce 2008 předložila návrh na změnu definice těchto oblastí. V průběhu našeho předsednictví se této problematice chceme aktivně chopit a navrhopvat změny vedoucí k silnějším vazbám LFA na rozvoj venkovských oblastí, zaměstnanost, péči o krajinu a vodní režim či ekologickou produkci.